

Onderzoek

Ruim twintig jaar loop ik rond in de wereld van onderwijs en onderzoek. En al die tijd hoor ik dezelfde vraag: hoe brengen we onderwijspraktijk en onderzoek dicht bij elkaar? Destijds kon toenmalig voorzitter van de Onderwijsraad Fons van Wieringen nog plompverloren zeggen dat leraren maar beter hun best moesten doen als ze die wetenschappelijke artikelen niet begrepen. Dat zou nu niet meer geaccepteerd worden. Want sinds die tijd is er veel gebeurd. Ik overdrijf hooguit een beetje als ik inschat dat de stapel papier die erover is volgeschreven, ongeveer zo hoog moet zijn als het ministerie van Onderwijs zelf. Alles tot nu toe met weinig succes.

Ja, op lerarenopleidingen, ook op hogescholen, heeft onderzoek een prominente plek. Ja, er wordt meer praktijkgericht gepubliceerd dan ooit. Uitgeverijen als Ten Brink en Boom werken ruimhartig mee aan toegankelijke en betaalbare onderzoeksbundels. En op internet is meer gratis informatie te vinden dan een mens in tien levens kan lezen. Het probleem zit niet in het aanbod van kennis. Niet eens in de toegankelijkheid ervan. Het probleem is dat het meeste onderzoek niet aansluit op de werkelijke problemen in het onderwijs.

De eerste en belangrijkste vraag die een leraar in de klas overvalt, is: wie zijn die leerlingen? En wie ben ik, dat ik denk dat ik ze onderwijs kan geven? Als ik dit schrijf, gaat op sociale media een verhaal rond van een leraar die vrienden werd met de schrik van de school, Wesley uit 2b. Hoe? Door naar die jongen te luisteren. Door hem als gelijkwaardig te beschouwen. Hij benaderde de leerling als mens. De leerling zag niet langer de leraar, maar herkende een mens. En wist dat hij die kan vertrouwen. Zo heb je een begin.

Onderwijs gaat over mens-zijn en mens-worden, van leraar en leerling. Alle grote vragen in het onderwijs – over orde houden, ongelijkheid, passend onderwijs, ongeletterdheid – zijn uiteindelijk op die kwestie terug te voeren. Wie zijn we als mens, wat willen wij voor leerlingen betekenen, en wat willen wij dat zij voor elkaar betekenen, nu en later? Onderwijs is geen voorspelbaar proces, waarin standaardgedrag leidt tot standaardresultaten. Het mooie van mensen is juist dat ze onvoorspelbaar zijn. Het hoogste resultaat dat een leraar kan bereiken, is dat leerlingen hun eigen draai leren vinden, dat ze zelf iets toevoegen wat niemand kon voorspellen.

Neem dat als uitgangspunt van onderzoek en de leraren komen vanzelf. ◀

Hartger Wassink

Zelfstandig onderzoeker en adviseur